

Recenzní posudek na publikaci JUDr. Dity Frintové, Ph.D. "Mezitímní a částečné rozhodnutí ve světle judikatury a evropské komparace". 1. vydání.

Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2022, XII plus 305 stran

Nakladatelství Wolters Kluwer vydalo v závěru roku 2022 monografii autorky Dity Frintové o mezitímních a částečných rozhodnutích. Dlužno poznamenat, že tato problematika zůstávala doposud stranou zájmu tuzemské doktríny, byť ani v zahraničí nejde o téma jakkoli hluboce zpracované, resp. jde spíše o materii opomíjenou. Důvodem je skutečnost, že s takovými rozhodnutími se naše praxe přeci jen setkává méně, ačkoli jde o instituty praktické a praxe po nich právem volá. Monografie Dity Frintové pojednává předmětnou problematiku podrobně a komplexně.

Publikace se zaměřuje především na civilněprávní rovinu, byť v některých částech se neopomíjí ani srovnání s jinými řízeními. Instituty mezitímního a částečného rozhodnutí jsou pojednány od jejich historických prvopočátků, které jsou významné i z praktického hlediska, tj. co do pochopení podstaty takových rozhodnutí, když autorka i v historických exkurzech srovnává s aktuální úpravou. Nelze nevidět, že aktuální úprava občanského soudního řízení vlastně předmětným institutům věnuje menší pozornost, než tomu bylo v dřívějších kodexech. V každém případě je nutno konstatovat, že pojmy částečného a mezitímního rozsudku nejsou jakkoli definovány. Pouze v roce 1968 přistoupil Nejvyšší soud k přijetí Směrnice pléna o předpokladech pro zvýšení úrovně soudních rozhodnutí, která obsahuje též definiční vymezení situací, v nichž je možné rozhodnout o některých aspektech předmětu řízení ještě před vynesením konečného rozhodnutí. Základem nároku, o němž se rozhoduje mezitímním rozsudkem, jsou tak všechny sporné otázky vyplývající z uplatňovaného nároku, které musí soud posoudit, má-li o věci rozhodnout, s výjimkou výše nároku. Mezitímní rozsudek tak nepředstavuje předběžné rozhodnutí, které by následně mohlo být korigováno na základě projednání dalších okolností v pozdějším stupni řízení. Mezitímní rozsudek totiž nabývá právní moci a vytváří překážku *rei iudicatae*. Předpokladem jeho vydání je tak úplné projednání věci, kdy jedinou spornou otázkou zůstane výše nároku.

Autorka se věnuje i takovým případům, jako částečný a mezitímní rozsudek pro uznání. Občanský soudní řád totiž nejenže rozsudky pro uznání (včetně částečných a mezitímních) vymezuje samostatně, s nikoli zanedbatelnými odchylkami od obecné úpravy částečných a mezitímních rozsudků. Uznáním se ve smyslu § 153a odst. 1 OSŘ rozumí dispozitivní úkon směřující vůči soudu, jehož prostřednictvím se účastník (žalovaný) ztotožní s nárokem, který je předmětem řízení.

Nemusí se tak jednat o uznání nároku v jeho komplexnosti. Právě v souvislosti s případným „uznáním“ nároku tak problematika mezitímních a částečných rozhodnutí nabývá zvlášť významného rozměru. Publikace přirozeně neopomíjí ani situace, kdy pouze vůči některému ze žalovaných nastane například „fikce“ uznání apod.

Principy vymezující předpoklady pro vydání částečného a mezitímního rozsudku v zásadě nedoznaly po celou dobu existence občanského soudního řádu zásadních změn. Nanejvýše docházelo k jejich upřesnění v závislosti na vývoji rozhodovací praxe, byť nikdy se nejednalo o změny doktrinálního pojetí, nýbrž o reakci na výklad a aplikaci některých hmotněprávních institutů. Tomu odpovídá i poměrně nízká pozornost, která se v porovnání s jinými instituty dané problematice věnovala, a to i přesto, že v souvislosti s danou materií lze nalézt řadu problematických otázek. Lze si možná položit jakousi řečnickou otázku, zda to není právě nedostatek právních názorů ke sporným situacím v souvislosti s možnostmi vydávání mezitímních a částečných rozhodnutí, které nakonec vedou k tomu, že rozhodovací praxe těchto institutů využívá spíše v omezené míře, nikoli výjimečně však ke škodě stran i samostatných řízení. Přitom z obecného hlediska se naopak význam vydávání částečných a mezitímních rozhodnutí zdůrazňuje jako postup, který ve většině případů slouží účinné ochraně práv osob ve smyslu § 6 OSŘ, mimo jiné v souvislosti se zájmem účastníka na uspokojení alespoň té části nároku, ohledně níž již byl spolehlivě zjištěn skutkový základ.

S ohledem na aktuální úpravu není překvapivé, že autorka věnuje významnou pozornost otázce *účelnosti* vydání částečného nebo mezitímního rozhodnutí, která je základní podmínkou pro to, aby fórum k vydání tohoto druhu rozhodnutí přistoupil. Z hlediska *de lege ferenda* věnuje autorka oprávněně pozornost i problematice věcného záměru nového civilního řádu soudního, který se v plném rozsahu snaží o návrat k dispoziční zásadě, kdy účastníci sporného řízení uplatňují právo na soudní ochranu a sledují své soukromé zájmy, a proto musí záležet výhradně na jejich vůli, zda a o čem se řízení bude konat. Právě proto, jakož i s ohledem na to, že věcný záměr počítá s koncepcí větší procesní autonomie, nabývá problematika částečných a mezitímních rozhodnutí značného významu. Nově navrhovanou úpravu je totiž nezbytné chápat i ve smyslu snahy o urychlení civilního řízení a zajištění vydání rozhodnutí v co nejkratším čase. Současná úprava totiž principiálně vychází ze zásadní role soudu, který byl podle své vůle oprávněn posoudit a rozhodnout, jestli je vydání částečného či mezitímního rozsudku v dané procesní situaci vhodné či nikoli. Autorka vyjadřuje přesvědčení, že ani § 152 OSŘ nezabavuje soud povinnosti zohlednit zájmy účastníků řízení a jejich názor. Sporné ovšem podle autorky je to, zda tato povinnost představuje dostatečný podklad pro závěr, že tam, kde jsou pro to splněny podmínky, je soud

povinen k návrhu účastníka částečný či mezitímní rozsudek vydat. Podle autorky takový závěr dovést lze, v praxi však může být problematické se takového rozhodnutí domoci. O to větší prostor pro to by měl být v rámci případně v budoucnu rekonfigurované úpravy civilního řízení soudního.

Monografie neopomíjí ani srovnávací rovinu, a to především pokud jde o komparaci s úpravami a praxí okolních států. V každém případě jde o publikaci významnou jak tématem, tak způsobem zpracování a její přínos pro teorii a zejména pro praxi je nezanedbatelný.

Prof. Dr. Alexander J. Bělohávek